

AKADEMİK HABERLER

TÜRKİYE'DE VETERİNER HEKİMLİK ÖĞRETİMİNİN 141. ve ANKARA VETERİNER FAKÜLTESİ'NİN 50. YILINI KUTLAMA TÖRENİ - 23 ARALIK 1983

Veteriner Fakültesi Dekanı

Prof. Dr. Hüseyin K. URMAN'ın Konuşması

Sayın Rektör
Sayın Davetliler
Kıymetli Meslekdaşlarım
Sevgili Öğrenciler,

Türkiye'de Veteriner Hekimliğinin 141. ve Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nin kuruluşunun 50. yıldönümü törenine katılmakla bize şeref veren seçkin misafirlerimize teşekkürlerimi arz ederim. Bu yıldönümlerinin Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 60. yıldönümüne raslaması bizleri ayrıca mutlu etmektedir.

Veteriner hekimlik eğitimi ve teşkilatlanması Osmanlı İmparatorluğu döneminde batılılaşma reform hareketleri içinde ilk kez 1842 yılında orduda başlamış ve ilk sivil Veteriner Yüksek Okulu 1888 yılında İstanbul'da faaliyete geçmiştir.

Cumhuriyetin ilanı ile her alanda başlatılan çağdaş reform hareketleri içinde Büyük Atatürk'ün tarıma verdiği önem ve örnekler çok iyi bilinmektedir. İşte bu büyük devrimler dönemine raslayan Cumhuriyetimizin 10. Yılında bölgemizin en modern ve yabancı devlet konuklarına iftiharla gösterilen bir eğitim kurumunun Ankara'da "YÜKSEK ZİRAAT ENSTİTÜSÜ" içinde öğretime başlaması bu heyecanlı hadiselerden birini oluşturmuştur. Bu Kurum, Türk yüksek öğretiminin modernleşmesinde önemli bir aşamadır ve çağdaş batı bilim ve metodlarının kabulündeki kararlılığı göstermektedir.

Sayın Davetliler,

Yirminci yılların dinamik havası içinde 20 Haziran 1927'de Türkiye Büyük Millet Meclisi, Veteriner ve Ziraat Fakültelerinin barınacağı kompleksin inşaatı ile Ziraat Vekâletini görevlendirmiştir.

Zamanın Başvekkili Sayın İsmet İnönü'nün 30 Ekim 1930 yılındaki konuşmasıyla bu Fakülteler resmen açılmıştır. İzinizle bu konuşmanın kısa bir pasajını burada hatırlatmak isterim: "Efendiler! Enstitüyü Hükümetin aynı zamanda diama emniyetle istişare edeceği büyük bir Ziraat Erkânıharbiyesi tanıyoruz. Bu ümit, bu enstitüde çalışacak ve yetişecek adamların iyi öğrenmek ve memleketeye hizmet etmek için sarsılmaz bir aşkla mücehhez olmalarındadır. Bu beklediğimiz bir ümit, bir temenni değil, kendilerinin burada tahsil ederken yapmaya mecbur oldukları bir vazifedir" demişlerdir. Bu görevin gereğinceye yerine getirilmiş olduğunu ve ülkemizde tarım politikasının çağdaşlaşmasında büyük katkıları olduğunu söyleyebiliriz. Ancak, bugünün ve geleceğin ihtiyaçlarını karşılayabilmek için planlı ve daha verimli çalışmaların yapılmasını bilmemiz gerekir. Yirmibirinci yüzyıl "DAHA ÇOK BESİN ÜRETME" Yüzyılı olacaktır. Bu hedefe varabilmek için tüm imkânlarımızı akılcı bir şekilde kullanmamız gerekecektir.

Sayın Davetliler,

Ankara Veteriner Fakültesi'nin akademik kadrosunu 1933 yılında İstanbul'dan gelen değerli genç bilim adamlarımızla Almanya'dan davet edilen 10 profesör ve öğretim görevlisi teşkil etmiştir. Bu olay Türkiye ile Almanya arasındaki geleneksel dostluk ve kültürel işbirliğinin gelişmesinde ve o yıllarda batılı düşünce sistemi içinde çağdaş üniversite anlayışının ve geleneğinin yerleşmesinde ve devamında önemli bir rol oynamıştır.

1933 yılında Ankara'da modern tesislerine kavuşan Fakültemiz 1948 yılında Ankara Üniversitesi fakülteleri ailesine katılmıştır. Tüm bu gelişmelerde hizmeti geçenleri minnet ve şükranla anarım.

Veteriner hekimliğin faaliyet alanları ve konuları geçmekte olan yıllar içerisinde gelişmekte ve böylece mesleğin hizmet verme sorumluluğu her geçen gün artmaktadır. Ülkenin evcil hayvan popülasyonunun yeteri kadar sağlığını teminat altına almak, hayvan yetiştiriciliğini ve üretimini sosyo-ekonomik şartlara göre planlayıp çoğaltmak, Türkiye'nin coğrafî konumu ve ekolojik şartlarının kolaylaştırdığı epizootik ve exotik hastalıkları ve insan sağlığını tehdit eden zoonozları kontrol altında tutmak ve halka sunulan hayvansal ürünlerin hijyenik ve kaliteli olmasını ilgili kuruluşlarla birlikte sağlamak veteriner hekimliğin gayesini ve faaliyet alanlarını teşkil eder. Türkiye'nin komşu ülkelerinde zaman zaman seyreden ve bazen hu-

dutlarımızdan sızan tehlikeli exotik salgın hastalıklar veteriner hekimlerimizin feragatli ve gerçekten öğünülecek çalışmalarıyla önlenmektedir. Bu faaliyetlerin Türk ekonomisine sağladığı yarar burada sayılmayacak kadar büyüktür.

1933 yılında Ankara'da kurulmuş olan tek Veteriner Fakültesinin tüm çabalarına rağmen 37 yıl süre ile ikinci bir Veteriner Fakültesinin açılması gerçekleştirilememiştir. Ancak 1970'ten itibaren ve kısa bir süre içinde bu ANA FAKÜLTE 5 yeni Fakülteye hayat vermiştir. 1970 yılında ELAZIĞ, 1972 yılında İSTANBUL, 1978 yılında BURSA Veteriner Fakültelerinin kurulması gerçekleştirilmiştir. Bu Fakültelerimiz 2 yıl önce KONYA ve VAN Veteriner Fakülteleri de katılarak hizmet vermeye başlamışlardır. Böylece bugün 3000 civarında olan veteriner hekim sayısı kısa sürede ülkenin ihtiyacını karşılayacak duruma gelmiş olacaktır. Ancak, profesyonel insan ihtiyacının dengelenmesinde ve hesaplanmasında Yükseköğretim Kurulu, Tarım-Orman ve Köyişleri Bakanlığı ve Türk Veteriner Hekimleri Birliğinin birlikte çalışmaları kanımızca olumlu bir davranış olur. Böyle bir diyalogun sağlanması dileğimizdir.

Yukarıda saydığımız Fakültelerin geçici ve yerleşik kadroları, zamanında Ankara Veteriner Fakültesinin öğretim elemanları tarafından karşılanmıştır. Eleman sayısında meydana gelen sayısal azalmaya ve öğrenci sayısının Fakültenin fiziki kapasitesini aşmasına rağmen Fakültemiz Ankara Üniversitemizin "Eğitim-Öğretim ve Bilimsel Araştırma Politikası" doğrultusunda öğretim kalitesini, araştırmalarının etkinliğini yükseltmek ve halka, çiftçiye hizmet götürmek için tüm gayretiyle çalışmaktadır. Ancak, Fakültemizde son yıllarda artış gösteren öğrenci sayısı, öğrenimin teorik değil ama pratik yapma olanaklarını düşündürecek şekilde etkilemiştir; yeterli hale getirmek için çalışmalarımız vardır. Bilindiği üzere, dünyada veteriner hekimliğin faaliyet alanı çok genişlemiş, lisans ve lisans üstü öğrenimini tamamlayan kişiden talep ettiği bilgi ve yardımın kusursuz olmasını gerektirmektedir. Bugün Veteriner Fakülteleri GIDA-TARIM ORGANİZASYONU ve DÜNYA SAĞLIK ORGANİZASYONUNUN koyduğu uluslararası ilkeler doğrultusunda ve ülkelerin gereksinimleri gözönünde tutularak müfredat programlarını daha verimli kılmak için sürekli çalışmalar ve denemeler yapmaktadırlar. Dünyada bilimsel araştırmaların ve uygulamaların şaşırtıcı hızdaki gelişmeler ayak uydurabilmek için yukarıda saydığımız çalışmaları yakından izlemek mecburiyetindeyiz ve Ülkemizin ihtiyaçlarına cevap verecek

müfredat programları içinde veteriner hekim adaylarımızı yetiştirmek sorumluluğu içindeyiz.

Ankara Veteriner Fakültesi 50 yılda öğrenci kapasitesini başlangıçtaki 165'den bugün 34'ü yabancı olmak üzere 850'ye çıkarmış ve bu yıllar içinde 3468 mezun vermiştir. Bu arada kız öğrencilerin oranı da sürekli artış göstererek % 15 'e ulaşmıştır. Fakültemizden bu yıl 8 kız ve 82 erkek öğrenci mezun olmuştur. 50 yılda öğretim kadrosu 23'den 139'a çıkmış 3500'ü aşan bilimsel yayın yapılmış ve toplam 566 akademik yükselme gerçekleştirilmiştir.

Ankara'dan 35 Km. uzaklıkta 2000 dönümlük bir alan üzerinde kurulmuş bulunan çok yönlü Eğitim-Araştırma ve Uygulama Çiftliğinin yeni proje ve fizibilite çalışmalarıyle eksiklikleri tamamlanmaya çalışılmaktadır. Öğrencilerimiz burada fiilen çalışma imkanı bulacaklardır. Çiftliğin sür'atle tamamlanmasında Tarım-Orman ve Köyişleri Bakanlığımızın teknik ve maddi katkılarına ihtiyacımız vardır.

Veteriner ve Ziraat Fakülteleri kampusu içinde yeri hazır ve ancak yeniden düzenlenmesi gereken Üniversite Merkez Kitaplığın çalışmaları önümüzdeki yıl içinde tamamlanmış olacaktır.

Bu yıl Veteriner Fakültelerimize ayrılan 24 adet dış ülkelerde doktora bursu için Milli Eğitim Bakanlığına özellikle müteşekkirimiz.

Milletimizin gösterdiği bu fedakarlığın yerinde ve en iyi bir şekilde değerlendirileceğini öğrencilerimizden bekliyoruz.

Öteden beri önem verdiğimiz uluslararası akademik ilişkilerimiz memnuniyet verici bir şekilde sürdürülmektedir. Fakültemizin verimli ve hareketli dış temasları vardır. Akademik elemanlarımızın çoğunluğu dış ülkelerde konularıyla ilgili bilim dallarında bir yandan bilgi ve görgülerini artırmakta ve bir yandan da o ülkelerde önemli konuların araştırılmasında değerli katkıları bulunmaktadır. Özellikle A.B.D. NEVRASKA Üniversitesi, daha sonra HÜR BERLİN Üniversitesi ile yapılan "Bilimsel İşbirliği Anlaşmaları" her yönden büyük yararlar sağlamıştır. İngiltere ve Almanya Bilim Derneğinin meslekî kitap bağışları kitaplığımızı zenginleştirmiştir. Huzurunuzda bu ülkelere teşekkür etmeyi zevkli bir görev sayarım.

Fakültemizle Hannover Veteriner Yüksek Okulu arasında 1981 yılında yürürlüğe giren 6 yıl süreli bilimsel bir işbirliğimiz vardır. Bu işbirliği ile uluslararası düzeyde değişik konular üzerinde 12 adet

araştırma ve geliştirme projesi yürütülmekte ve ayrıca genç araştırma görevlilerimiz için 7 adet DOKTORA bursu temin edilmiş bulunmaktadır.

Geçtiğimiz EKİM ayında 2 Fakültenin birlikte yürüttüğü araştırma projeleri üzerinde bir değerlendirme sempozyumu yapılmıştır. Bundan başka, uluslararası düzeyde bir VETERİNER İMMUNOLOJİ KURSU düzenlenmiştir.

Değerli Konuklar,

Türkiye'de hayvansal üretimin büyük bir bölümü geleneksel aile işletmelerinde sürdürülmektedir. Ancak küçük aile işletmelerini daha verimli ve kârlı hale getirmek lazımdır; bu kesimde, kooperatifçiliği fiili olarak desteklemek ve bunun ekonomik yararlarını göstermek mecburiyetindeyiz. Gecikmiş olmakla beraber, dış ülkelere her gün artan ihracat imkanlarımız, tarım ve hayvancılık sektörünün daha iyi değerlendirilmesi ve geliştirilmesi tek kelime ile endüstrileşmesi gereğini bize açık olarak göstermektedir. İç ve dış pazarlara yığın halinde hayvansal ürünler üreten, bir yabancının değimi ile "konsantre et üreten" ve sunan entansif ve entegre tipte işletmeleri süratle çoğaltmak, bunları teknik bilgi ve sermaye ile desteklemek bugünkü dinamik Türk ekonomik modelinin bir gereğidir. Bu sektörü rasyonel ve ekonomik çalışan bir sanayi kolu haline getirmesek, ihracat bir yana, yarın et ithaline mecbur kalabiliriz. Gazetelerde okuduğuma göre bu yönde bir dış ülkeden teklif de yapılmıştır ki bu düşündürücüdür!

Sevgili Öğrenciler,

Türkiye hızla kalkınmakta olan bir ülkedir. Ulu Atatürk'ün heyecan dolu dinamik direktifleri doğrultusunda hızla çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmaktadır. Bu yolda verilen mücadele ve eserler bunun bir kanıtıdır. Ekonomik hayatımızda önemi her gün artan ve gerçekten pahalı eğitimlerden biri olan bir bilim kolunda öğrenime devam eden sizlerin, daha bu sıralarda ilerideki sorumluluklarınızın bilinci içinde hazırlanmanız bu ülkenin beklediği tek karşılıktır.

Bu eğitim sizlere değerli bilgiler, beceriler ve yetenekler kazandıracaktır, seçtiğiniz bilim alanına karşı göstereceğiniz heves, heyecan, merak ve çalışma başarınızın itici güçleri olacaktır. Bu yolda hepimize üstün başarılar dilerim.

Ankara Üniversitesi Rektör Vekili
Prof. Dr. Latif ÇAKICI'nın Konuşması

Sayın Devlet Büyüklerim,
Sayın Davetliler,
Değerli Öğretim Elemanları ve
Sevgili Öğrenciler,

Türkiye'de Veteriner Hekimlik Öğretiminin 141. ve Ankara Veteriner Fakültesi'nin 50. yılını kutlamak üzere toplanmış bulunuyoruz. Bu zaman dilimi bir mesleğin ve ona mezunlar kazandıran bir yükseköğretim kurumunun geçmişinde küçümsenmeyecek bir süredir. Aslında veteriner hekimlik, tarihin en eski mesleklerinden biri olarak doğmuş ve gelişmiştir. Hayvanı evcilten insanoğlu aynı zamanda ilk zenginliğine de sahip olmuştur. Yüzylerce yıl alış-verişte para yerine hayvan veya ürünlerini kullanılmıştır. Sermaye anlamına gelen "Kapital" kelimesinin sığır başını ifade eden "Kapitus" dan türetildiğini biliyoruz. Tarihin ilk paralarını, onların değerlerini ifade eden hayvan başlarının süslediğini görüyoruz. Çok sayıda ve sağlıklı hayvan varlığına sahip milletlerin her yönden güçlü olduklarını tesbit ediyoruz.

Dünya tarihinin en büyük devletlerini kuran Türk toplumunda hayvan varlığı sosyal ve iktisadî kalkınmanın ana materyalini, güçlü bir ordunun temelini teşkil etmiştir. Osmanlı İmparatorluğunda 15 ve 16 ncı asırda hayvan yetiştirmek ve üretmek amacıyla açılan "*Hayvan Ocakları*" 18 inci yüzyıldan sonra Avrupa'da kurulan modern haralara örnek olmuştur. Durum böyleyken, 1762'de Fransa'da açılan ilk veteriner okulundan sonra, 80 yıllık bir ara ile, ülkemizde modern anlamdaki veteriner öğretimine geçilebilmiştir. Ne var ki 25 yıl kadar kısa bir süre içinde bilimsel açıklık kapatılmış ve Türk Veteriner Hekimliği milletlerarası seviyede sesini duyurmaya başlamıştır.

Osmanlı Devleti'nin içten ve dıştan kaynaklanan siyasi ve iktisadî çöküşü yanında seferberlikle başlayıp İstiklâl Harbi sonuna kadar de-

vam eden uzun savaş yılları arasında. diğer dallarda olduğu gibi, veteriner hekimlikte de bir durgunluk göze çarpmaktadır.

Cumhuriyetin ilanı ile birlikte başlatılan kalkınma hamleleri arasında veteriner hekimlik hizmetleri de önemle ele alınmıştır. Memleketin hızla kalkınmasını ve iktisadî refahı toprak ve hayvan zenginliğimizde gören büyük kurtarıcımız Ulu Önder Atatürk, hayvancılığımızın geliştirilmesi için gerekli işlerin en ileri ölçülerde gerçekleştirilmesini istemiştir. Bu noktadan hareketle 1926 yılında çıkarılan “*Islah-ı Hayvanat Kanunu*” ile mevcut yerli ırklarımızın, yüksek verimli kültür ırklarına dönüştürülmesi çalışmaları başlatılmıştır. Ardından, 1928’de çıkarılan “*Hayvan Sağlık Zabıtası Kanunu*” ile de salgın ve bulaşıcı hayvan hastalıklarının, en modern metotlarla önlenmesi sağlanmıştır. Yüzyıllardan beri hayvan varlığımızı tehdit eden “*sızgır vebası*”nın 6 yıl gibi kısa bir zamanda 1932’de söndürülmüş olması, dünya veteriner tarihinde başka bir örneği bulunmayan büyük bir başarıdır.

Milli Eğitim sahasındaki Atatürk İnkılâpları içinde yer alan yükseköğretim konusunda, 1933 yılında İstanbul’da “*Darülfünûn*” yerine “*İstanbul Üniversitesi*” kurulurken, Ankara’da da 30 Ekim 1933 günü “*Yüksek Ziraat Enstitüsü*” açılmıştır.

O yıllarda ve onu takip eden dönemlerde yalnız Türkiye’nin değil fakat bütün Ortadoğu ve Balkanların en büyük ve modern bir bilim yuvası olan bu müessese Cumhuriyet Tarihimizde birçok bakımdan büyük önem taşır.

Her şeyden önce, Atatürk’ün ideal ve amaçlarını gerçekleştiren bir özelliğe sahiptir. Toprak, ağaç ve hayvan sevgisi Atatürk’ün yalnız platonik duygularından kaynaklanmamış, O’nun iktisadî kalkınma politikasının temel taşlarını teşkil etmiştir. Daha İstiklâl Savaşı sıralarında memleketin iktisadî kalkınmasında toprak, hayvan ve orman varlıklarının işletilmesini ve zenginleştirilmesini ön şart olarak ileri sürmüştür. 1923 İzmir İktisat Kongresi’nin programı ve alınan kararları tarımsal üretimin artırılması, tarımsal kalkınmanın, tarımsal sanayiye dönüştürülmesi yönünde ağırlık kazanmıştır. Cumhuriyetin ilânından sonra hazırlanan hükümet programlarında, Atatürk’ün bu düşünce ve direktiflerinin süratle uygulamaya konulması için tedbirlerin alındığı görülmektedir.

Aslında, İstanbul Üniversitesi’nin ve Yüksek Ziraat Enstitüsü’nün açılışı Atatürk’ün dehasının, Atatürk İnkılâplarının ilke ve amaç-

ları ile millî ve evrensel cephesini açıkaca göstermektedir. Gerek İstanbul Üniversitesi'nde, gerekse Yüksek Ziraat Enstitüsü'nde mevcut fakültelerin öğretim üyelerini yurtlarından ayrılmak zorunda kalan ve Türkiye'yi ikinci vatan olarak seçen Alman bilim adamları teşkil etmişti. İşte bu olay "Atatürk Düşüncesinde Bilimin Evrenselliği"ni bütün dünyaya tanıtan bir örnek olmuştur. Böylece bir yandan çağdaş bilim ve teknoloji, en yüksek düzeyde, süratle ve en emin bir şekilde memleketimize aktarılabilmiş; diğer taraftan Türkiye'nin bilimsel sahadaki başarıları dünya ilim alemine duyurulmuştur.

Milletlerin kalkınmasında en önemli husus yetişkin insan gücüdür. Bunu temin eden müesseseler ise yükseköğretim kurumlarıdır. Bu görev Veteriner Fakültesi tarafından başarı ile yerine getirilmiştir. Daha açık bir ifade ile Veteriner Fakültesi 1933'den başlayarak bir yandan ülkemiz gençliğine büyük çapta yükseköğretim imkanı sağlarken, diğer taraftan modern bilim ve teknolojinin, bu elemanlar vasıtasıyla yurt sathına yayılmasını temin etmiştir. Bilimin verilerini, tavandan tabana ulaştırmıştır. Böylece günümüzde bütün ileri ülkelerin üniversitelerinde ve bizim Yükseköğretim Kanunumuzda üniversitelerin ve yükseköğretim kurumlarının faaliyetlerinden beklenen yararlı sonuçlar, Veteriner Fakültesi tarafından başarı ile gerçekleştirilmiştir. Bu Fakültenin öğretim ve eğitime harcanan paralar için yapılan millî fedakarlığın karşılığını 50 yıl süreyle bu müessesenin çalışkan evlatlarının hakkıyla verdiği söylemek yerinde olur.

Veteriner Fakültesinin 1948'de Ankara Üniversitesi'ne katılışı ile, Üniversitemizin öğretim kapasitesi artmış, araştırma ve uygulama alanı genişlemiştir. Ülkemizin kalkınma planları doğrultusunda hükümetlerin hazırladığı programlara Üniversitemizin katkı payı çoğalmıştır. İktisadî kalkınmamızda, dolayısıyla millî gelirimizin artışıyla Ankara Üniversitesinin nisbî tesiri hissedilmiştir.

Bu Fakültemizin, Ülkemizde üniversitelerin yurt sathına dağılmasına katkısı ise övgüye değer bir durum arz etmektedir. Şöyle ki İstanbul ve Ankara dışında kurulan Fırat, Uludağ, Selçuk, Yüzüncü Yıl Üniversitelerinin oluşmasında Veteriner Fakültemizin öncü kadroları büyük rol oynamıştır. Bugün onbinlerce vatan evladı yükseköğrenim görme imkânlarına bu sayede kavuşmuştur. Bir tarım ve hayvancılık diyarı olan yurdumuzda yetiştirici ve üreticinin refahı, milletimizin beslenmesi ve millî gelirimizin artışı bu sayede gerçekleştirilebilecek seviyeye yönelmiştir.

Milli Kültürümüzün gelişip köklenmesinde olduğu kadar çağdaş bilginin, modern bilim ve teknolojinin yurt sathına dağılmasında en büyük pay sahibi olan, yetiştirici ve üretici ile direk temas sağlayarak entellektüel düşünceyi pratik insan gücü ile yoğurmayı başarabilen meslek adamlarımız Üniversitemizin Veteriner Fakültesi tarafından başarı ile yetiştirilmişlerdir.

Bütün bu faaliyetleri ile Veteriner Fakültesi Üniversitemize güç katmıştır. Milletin karşısına yüz akı ile çıkmamızda büyük destek sağlamıştır.

Mezun ettiği öğrenciler ile irfan ordumuzu güçlendirmiştir.

Yaptığı araştırmalar ile bilim dünyamızı aydınlatmıştır.

Yetiştirdiği bilim adamları ile öğretici ve eğitici kadromuzu artırıp, sesimizi yurt dışına duyurmuştur.

Uluslararası anlaşmalar yaparak çağdaş bilim ve teknolojinin ülkemize kısa, ucuz ve emin yollardan ithalini sağlamıştır.

Özetle, Üniversite Kanunumuzun amaç ve ilkeleri doğrultusunda görev yapmaya çalışmış ve başarılı olmuştur.

Bütün bu hizmetlerin yerine getirilmesi sırasında veya emekli olduktan sonra vefat eden öğretim elemanlarını rahmet ve minnetle anıyorum.

Aramızda bulunan ve törenimize katılamayan Emekli Öğretim Üyelerine şükranlarımı sunuyorum.

Halen görevli elemanları ve sevgili öğrencilerimizi samimiyetle kutluyor ve başarılarının devamını diliyorum.